

TÜRK AKADEMİSİ

Türk Akademisi Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı (TASAV)

www.tasav.org

DÜŞÜNCE DÜNYASINDA TÜRKİZ

Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi

Yıl/Year: 16 ▪ Sayı/No: 2 ▪ Ağustos/August 2025

ISSN: 1309-601X

TASAV Adına Sahibi / Owner on behalf of TASAV

İsmail Faruk AKSU

Baş Editör / Editor in Chief

Prof. Dr. Yalçın SARIKAYA

Editör / Editor

Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN

Alan Editörleri / Field Editors

Dr. Öğr. Üyesi Şerife AKINCI TOK

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Bozkurt ÇELİK

Dr. Öğr. Üyesi Emre ÖZSOY

Dil Editörleri / Language Editors

Dr. Arş. Gör. Züleyha Nurgül ERTUĞRUL

Öğr. Gör. Yunus Emre TAŞKIN

Yazı İşleri Müdürü / Managing Editor

Konur Alp KOÇAK

Mizanpaj Editörü / Layout Editor

Öğr. Gör. Ufuk TOK

Okuyucu / Final Reader

Dr. Alper ÖZKAN

Sekreter / Secretary

Arş. Gör. Ahmet CÜLÜK

Danışma Kurulu / Advisory Board

Prof. Dr. Birol AKGÜL Prof. Dr. Arif BAĞBAŞLIOĞLU

Prof. Dr. Savaş ÇEVİK Doç. Dr. Eray BAYRAMOL

Prof. Dr. Hilmi DEMİR Doç. Dr. Atilla BEDİR

Prof. Dr. Mehmet GÜNAL Doç. Dr. Serkan ERDAL

Prof. Dr. Gökhan GÜNEYSU Doç. Dr. Coşkun ERDOĞAN

Prof. Dr. Ali GÜRSEL Doç. Dr. Hüseyin KALEMLİ

Prof. Dr. Erkan GÖKSU Doç. Dr. Gencay KARAKAYA

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA Doç. Dr. Tuğrul KORKMAZ

Prof. Dr. Hayri KESER Doç. Dr. Hatice GÜZEL MUMYAKMAZ

Prof. Dr. M. Hanifi MACİT Doç. Dr. Esma ÖZDAŞLI

Prof. Dr. Ahmet Bedri ÖZER Doç. Dr. Murat ŞAHİN

Prof. Dr. Arif SARI Doç. Dr. M. Halit YILDIRIM

Prof. Dr. Okan TAŞAR Doç. Dr. Gökberk YÜCEL

Prof. Dr. Erol TURAN Dr. Emrah KAYA

Prof. Dr. Turgay UZUN

DÜŞÜNCE DÜNYASINDA TÜRKİZ

Ulusal Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi

Düşünce Dünyasında Türkiz, Türk Akademisi Siyasî Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı (TASAV) tarafından hazırlanıp Nisan, Ağustos ve Aralık aylarında olmak üzere yılda üç kez yayınlanan hakemli bir dergidir. Dergimiz, *Google Scholar* ve *SOBIAD* tarafından taranmaktadır.

Düşünce Dünyasında Türkiz, bilimsel danışman kurulunda ve yayın kurulunda bulundurduğu farklı disiplinlere mensup akademisyenler ile bilimsel nitelik ve yenilikten ödün vermeyen saygın bir akademik dergi olarak İngilizce ve Türkçe makalelere ve kitap tahlillerine yer vermektedir.

Düşünce Dünyasında Türkiz; siyasî, sosyal ve ekonomik politikaların belirlenmesine, mevcut politikaların bilimsel veriler ışığında tahlil edilerek geliştirilmesine ve önemli sorunların çözümüne yönelik politika önerilerinin ortaya konmasına öncelik atfetmekte, disiplinler-arası araştırmaları teşvik etmektedir.

Sosyal bilimlerin birçok alanında hazırlanacak araştırmalara yer veren *Düşünce Dünyasında Türkiz*, bilimselliğin ilk şartı olan nesnelliği temel yayın ilkelerinden biri olarak kabul eder. Dolayısıyla dergimize yayınlanmak üzere gönderilen tüm yazılar, tarafsız hakemler tarafından en hızlı şekilde gözden geçirilir ve uygun görülmesi hâlinde telif ücretleri yazarına ödenmek kaydıyla basılı ve elektronik ortamda yayınlanır.

About the Journal

Düşünce Dünyasında TÜRKİZ is a peer-reviewed journal on social sciences published in every four months by TASAV, a non-profit think-tank based in Ankara, Türkiye. The editorial board has the authority to decide which papers comply with the rules and principles of academic writing and qualified for publication in the journal. Each paper submitted for publication is subject to review of at least two undisclosed referees. Having a paper published in this journal does not require any payment to TASAV.

İletişim / Contact

29 Ekim Caddesi 2654. Sokak No: 1 Gölbaşı-Ankara/Türkiye

Tel: +90 312 460 1779 • Faks: +90 312 460 1789

www.tasav.org • iletisim@tasav.org • turkiz.dergi@tasav.org

Tasarım, Dizgi ve Baskı / Design and Printing

Vega Basım Hizmetleri • Sertifika No: 43714

Korkutreis Mahallesi Lale Caddesi No: 21/A Ankara/Türkiye

Tel: +90 312 230 0723

Baskı tarihi / Published in: Ağustos/August 2025

İÇİNDEKİLER

Yalçın SARIKAYA Editörün Notu / <i>Editor's Note</i>	155
Sıdıka İrem ALTUNSUYU Türkiye-Azerbaycan Güvenlik İşbirliğinde Zengezur Koridoru <i>Zengezur Corridor in Türkiye-Azerbaijan Security Cooperation</i> (Araştırma Makalesi)	159
Sibel PEKER Türk Dış Politikasında Kimlik Perspektifi Bağlamında Afrika Açılımı <i>Africa Initiative in the Context of Identity</i> <i>Perspective in Turkish Foreign Policy</i> (Araştırma Makalesi)	189
Ergün MAMEDOV Birinci Dünya Savaşı Sonrası Güney Kafkasya'da Sınır Sorunu ve Diplomatik Çatışmalar: Borçalı Örneği (1918–1921) <i>Border Disputes and Diplomatic Conflicts in the South Caucasus After World</i> <i>War I: The Case of Borchali (1918–1921)</i> (Araştırma Makalesi)	221
Arif AKBAŞ Oswald Spengler'i Yorumlamak: Batı'nın Çöküşü ve Döngüsel Tarih <i>Interpreting Oswald Spengler:</i> <i>The Decline of the West and Circular History</i> (Araştırma Makalesi)	267
Turgay KAHVECİ Garbiyatçı Kritismin Merceğinde Bir Muhafazakâr Portresi: Mehmet Akif Ersoy <i>Portrait of an Conservatie through the Lens of Occidentalism Criticism:</i> <i>Mehmet Akif Ersoy</i> (Araştırma Makalesi)	307

EDİTÖRÜN NOTU

Değerli okurlar,

Dergimizin 16. cildinin ikinci sayısını okurlarımızın ve akademik çevrelerin yararına sunmanın heyecanını yaşıyoruz.

Pek çoğu Türkiye'nin etrafında cereyan eden ve yine pek çoğu siyasi tarih bakımından kayda geçecek nitelikte numunevî olayları, insanlığa karşı suçları, katliamları, ekonomik buhranları, doğal afetleri tecrübe ettiğimiz günler tükenmek bilmiyor.

Öte yandan akıp giden diplomatik olayların, barış ve uzlaşma girişimlerinin de ne zaman başlayıp ne zaman bittikleri adeta belli olmamaktadır. Bir diğer ifadeyle dünyada siyasi olayların akış hızında baş döndürücü bir gelişme olmakla birlikte bunlardan bir türlü huzur ve refah doğmamaktadır. Küresel ölçekte bir sistem dönüşümü/değişimi olduğu uzun zamandır öne sürülse de, bunun da niteliğinde, sınırlarında, aktörlerinde ve şartlarında belirsizlik olduğu çok açıktır.

Düşünce Dünyasında TÜRKİZ Dergisi'nin bu sayısında da, dünya siyasi olaylarının güncel ve tarihi örneklerini konu alan makaleler ağırlık taşımaktadır. İlk makale uluslararası ilişkiler alanındadır. ABD öncülüğünde varılan Azerbaycan ve Ermenistan mutabakatı henüz gündemdeyken Sıdika İrem ALTUNSUYU'nun kaleme aldığı "Türkiye-Azerbaycan Güvenlik İşbirliğinde Zengezur Koridoru" başlıklı bu araştırma makalesinde, Güney Kafkasya Bölgesi'nin stratejik, jeopolitik ve askerî bağlamda önem kazanmaya devam ettiği, Türkiye'nin İkinci Karabağ Savaşı'nın hemen ardından bu eğilimin farkında olarak Azerbaycan ile imzaladığı Şuşa Beyannamesi'nde Zengezur Koridoru'nun önemini vurguladığı üzerinde durulmuştur. Yazar, Koridorun açılmasıyla Türkiye'nin bölgede daha da güçleneceğinin altını çizerek Türkiye ve Azerbaycan açısından ekonomik, güvenlik ve siyasi yansımaları olacağını vurgulamıştır.

Sibel PEKER'in "Türk Dış Politikasında Kimlik Perspektifi Bağlamında Afrika Açılımı" başlıklı makalesi, Türkiye'nin bölgesel etkisini artırma stratejilerini ele aldıktan sonra Türkiye'nin Afrika'daki diplomatik varlığını şekillendiren temel unsurları analiz etmektedir. Yazar, Türkiye'nin Afrika Açılımı sürecinde ekonomik, güvenlik ve kültürel diplomasi unsurlarını birbirini tamamlayan bir yapı içinde kullanmış; bu

çerçevede Eximbank ve DEİK gibi kurumlarla ekonomik, güvenlik iş birlikleriyle askeri ve beraberinde Maarif Vakfı, Yunus Emre Enstitüsü ve TİKA gibi kurumlar aracılığıyla kültürel diplomasi ile yumuşak gücünü pekiştirdiğini ortaya koymuştur.

“Birinci Dünya Savaşı Sonrası Güney Kafkasya’da Sınır Sorunu ve Diplomatik Çatışmalar: Borçalı Örneği (1918–1921)” başlıklı makalesinde Ergün Mamedov, Birinci Dünya Savaşı sonrası dönemde Güney Kafkasya’da oluşan otorite boşluğu ve sınır sorunlarını incelemiştir. Esasen hem tarih hem de uluslararası ilişkiler alanı dahilinde incelenebilecek bir çalışma olması nedeniyle dikkat çekmektedir. Nitekim yazar, 1918–1921 yılları arasında Borçalı’da yaşanan sınır ihtilaflarını tarihsel olay örgüsüne dayalı şekilde ele aldıktan sonra Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan’ın çıkan talepleriyle birlikte, İngiltere, Almanya ve Sovyet Rusya’nın stratejik müdahalelerini detaylı şekilde analiz etmiştir. Bu çerçevede Borçalı’nın sadece etnik veya idarî bir anlaşmazlık olmadığını; aynı zamanda uluslararası hukuk, jeopolitik çıkarlar ve büyük güç rekabetlerinin kesiştiği çok boyutlu bir vaka olduğunu savunmuştur. Dolayısıyla çalışma, sayımızda Güney Kafkasya bölgesini konu edinen ikinci yazı olmasının yanı sıra bugün Türk dış politikasının ağırlık merkezinde yer alan Türk dünyasına ilişkin önemli konulardan birisini ele alması nedeniyle de araştırmacılar için ilgi uyandırabilecek bir makedir.

Arif AKBAŞ’ın hazırladığı “Oswald Spengler’i Yorumlamak: Batı’nın Çöküşü ve Döngüsel Tarih” başlıklı çalışma, konusu ve ele aldıkları itibarıyla sayının en dikkat çeken çalışmalarıdır. Zira yazar bu çalışmada, medeniyet dairemizin önemli isimlerinden İbn-i Haldun ve yine dünyaca tanınan Alman siyaset felsefecilerinden Oswald Spengler’in (1880-1936) eserlerindeki döngüsel tarih anlayışı, onun medeniyetlerin yükselip çökme süreçlerine dair geliştirdiği özgün felsefi yaklaşım çerçevesinde, toplumsal ve kültürel dönüşüm dinamiklerine odaklanmıştır. Bununla birlikte yazar, Spengler’in Batı’nın çöküşünü bir sosyal eleştiri olarak nasıl tasvir ettiğini ve tarihsel döngüsellik, medeniyetlerin içsel çürüme süreçlerini nasıl etkilediğini tartışmıştır.

Son olarak Turgay KAHVECİ, “Garbiyatçı Kriğin Merceğinde Bir Muhafazakâr Portresi: Mehmet Akif Ersoy” başlıklı makalede önce Mehmet Akif Ersoy’un yaşamı genel hatlarıyla aktarılmış, sonrasında ise

Ersoy'un Doğu-Batı ikiliğine dair düşünsel pozisyonu tartışılmıştır. Yazar çalışmasında, Ersoy'un Batı'ya ilişkin düşünceleri incelenmiş; bu çerçevede Batı'nın maddi gelişkinliği ve manevi çöküntüsü içerisinde olmasının yanı sıra ahlak ve kültür dünyasındaki çöküntüsü ve sömürgeci kimliğine yaptığı vurguları garbiyatçılık bağlamında değerlendirmiştir.

2010 yılında yayın hayatına başlayan dergimizin 71. sayısı (16/2) okurlarının huzuruna çıkması, Türk Akademisi Siyasi Sosyal Stratejik Araştırmalar Vakfı (TASAV) ve Düşünce Dünyasında TÜRKİZ ailesi için gurur vesilesidir. 16. cildimizin ikinci sayısının, okurlarımız ve akademik hayatımız açısından faydalı olmasını dilerken, sayının hakemleri, alan editörleri ve teknik ekipte emek veren herkese şükranlarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Yalçın SARIKAYA

Editör